

Od redakcji

Marzena Błach

Redaktor prowadząca nr 12

Bieżący numer „Biblioteki i Edukacji” Redakcja dedykuje wszystkim pracownikom bibliotek zajmującym się obsługą WM.

Wypożyczenia Międzybiblioteczne (WM) to wyjątkowa usługa pozwalająca na zaspokajanie specjalistycznych potrzeb czytelników. Autorzy artykułów opublikowanych w niniejszym numerze „Biblioteki i Edukacji” udowadniają, iż ma ona przyszłość mimo rozbudowywania bibliotek cyfrowych, repozytoriów oraz czasopism Open Access.

Dorota Fortuna opisuje pierwsze trzy lata funkcjonowania systemu Academica (Cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej książek i czasopism naukowych) i dzieli się swoimi refleksjami na temat przyszłości WM w Bibliotece Narodowej. Porównuje tradycyjne formy współpracy w ramach tej usługi z inicjatywami wykorzystującymi nowoczesne technologie. Barbara Puchalska-Marzec i Bożena Przęczek-Giec opisują natomiast zautomatyzowany system informatyczny stworzony do obsługi transakcji międzybibliotecznych w ich bibliotece. Prezentują także dane statystyczne, które pokazują, iż w latach 2011-2016 zaobserwowano spadek tradycyjnych WM na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie przy równoczesnym rozwoju nowej jakości usług bibliotecznych.

Irena Fulara, Agnieszka Zych oraz Karolina Imiołek-Stachura reprezentujące inną krakowską instytucję - Bibliotekę Główną AGH - skupiają się na współpracy międzynarodowej. W ich tekście odnajdziemy wiele praktycznych informacji na temat realizacji zamówień zagranicznych. Autorki podpowiadają nie tylko, jak i gdzie poszukiwać publikacji niedostępnych w polskich bibliotekach, ale również szczegółowo charakteryzują system płatności *voucherami* IFLA (International Federation of Library Associations). Ten artykuł to kompendium wiedzy na temat międzynarodowych WM. Jego walorem są również dane statystyczne zgromadzone w ciągu ostatnich 11 lat działalności wypożyczalni międzybibliotecznej Biblioteki Główny AGH ilustrujące zmieniające się trendy (zwiększona liczba zamówień realizowanych w formie skanów oraz rosnące zapotrzebowanie na udostępnianie zbiorów specjalnych).

Na zagadnienie zbiorów specjalnych zwraca uwagę Sławomir Sobczyk, charakteryzując zasady wypożyczania wydawnictw gromadzonych w Bibliotece Głównej Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie. W opracowaniu tym pojawiają się informacje o dobrych praktykach: minimalizacji procedur biurokratycznych, niepobieraniu opłat, czyli *best practices*, jak nazwałaby je Beth Posner - autorka kolejnego tekstu opisującego światowy trend łączenia usługi WM z działalnością informacyjną. Ta amerykańska bibliotekarka ukazuje w swoim artykule konieczność prowadzenia szeroko zakrojonej współpracy międzybibliotecznej (tworzenie konsorcjów mających na celu budowanie wspólnych systemów i ustalenie jednolitych zasad dzielenia się zasobami). Zwraca uwagę na konieczność nieustannego podnoszenia kwalifikacji zawodowych i rolę, jaką odgrywają w realizacji zamówień kontakty zawiązywane podczas konferencji przez specjalistów ds. wypożyczeń międzybibliotecznych. Maria Stachnik z kolei charakteryzuje funkcjonowanie wypożyczalni międzybibliotecznych we Francji dawniej i obecnie. Dużym atutem tego artykułu jest bogata bibliografia. Wzmianki nt. organizacji WM za granicą odnajdziemy również w relacji z wizyty w norweskich bibliotekach autorstwa Ewy Piotrowskiej.

Jak zagwarantować swoim czytelnikom wysoką jakość usług międzybibliotecznych? Wskazówki na ten temat znajdziemy niemal w każdym artykule. Niewątpliwie ważna jest współpraca i odpowiednie nakłady finansowe na budowę oraz rozwój systemów umożliwiających automatyzację procesów bibliotecznych, pozwalających na szybszą i efektywniejszą realizację zamówień. Należy przy tym pamiętać, iż dane liczbowe nie są najważniejsze, najistotniejsza jest jakość. Analiza wartości zamówień międzybibliotecznych przeprowadzana przez Łukasza Jeszke dowodzi, że usługa ta jest niezwykle potrzebna, odgrywa bowiem znaczącą rolę w rozwoju naukowym uczelni wyższych. Tekst Łukasza Jeszke to zapis referatu wygłoszonego podczas seminarium „Wypożyczalnie międzybiblioteczne - jaka przyszłość?”, zorganizowanego przez Bibliotekę Główną Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie. Szczegóły dyskusji nad przyszłością wypożyczalni międzybibliotecznych, która toczyła się podczas tego spotkania, odnajdziemy w sprawozdaniu Marzeny Błach.

W niniejszym numerze „Biblioteki i Edukacji”, który stawia sobie za cel zgromadzenie aktualnych tekstów nt. praktyki WM w Polsce, zamieszczamy również recenzję książki pt. *Library Information and Resource Sharing: Transforming Services and Collections*. Wynika z niej, iż współpraca specjalistów ds. wypożyczeń międzybibliotecznych nie może ograniczać się tylko i wyłącznie do kontaktów z innymi bibliotekami, ale musi obejmować swoim zasięgiem poszczególne agendy każdej biblioteki. Z wielką radością oddajemy do rąk czytelników niniejszy numer, wzbogacony o opis doświadczeń Piotra Gizińskiego z opracowywania zbioru archiwalnych negatywów Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Gdańsku.

Życzymy inspirującej lektury!